KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Kaisa Mäntynen, Marko Nurmikolu

Lausunto
1.12.2022
726/03.01.01/2022

Ymv@eduskunta.fi

Ympäristövaliokunta 7.12.2022 klo 09.30 / HE 186/2022 vp / asiantuntijakuuleminen

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi eläintenhyvinvoinnista sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja tulla kuultavaksi valiokuntaan. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eläinten hyvinvoinnista. Samalla nykyinen eläinsuojelulaki ehdotetaan kumottavaksi. Esityksen tarkoituksena on eläinten hyvinvoinnin edistäminen ja suojelu sekä eläinten kunnioituksen ja hyvän kohtelun lisääminen. Eläinten hyvinvoinnin valvontaa koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin ja lisättäisiin valvonnan tehostamiseksi. Erityisesti valvontaviranomaisen keinoja puuttua eläinten hyvinvointia koskeviin epäkohtiin lisättäisiin ja täsmennettäisiin.

Eläinten pitopaikkaa, hoitoa ja kohtelua koskevia säännöksiä tarkennettaisiin ja täydennettäisiin siten, että niissä otetaan entistä paremmin huomioon eläimen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen ja hyvä kohtelu. Nykytiedon mukaan eläinten hyvinvointiin vaikuttaa merkittävästi eläimen mahdollisuus toteuttaa sille lajityypillistä käyttäytymistä. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi vaatimus siitä, että ihmisen hoidossa olevan eläimen tulisi voida toteuttaa eräitä olennaisia käyttäytymistarpeitaan.

Kuntaliiton lausunto

Eläinsuojeluvalvonta on kuntien ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla hoidettu niin kutsuttuna valtion toimeksiantotehtävänä, jolloin kunnalle maksettava korvaus kunnan eläinlääkärin suorittamasta valvonnasta on hoidettu aluehallintovirastojen kautta. Eläinsuojeluvalvonnan osalta kustannukset ovat lähes kymmenkertaistuneet viimeisen 10 vuoden aikana. Vuonna 2019 eläinsuojeluvalvonnasta maksettiin kunnille korvauksia noin 4,5 miljoonaa euroa.

Nykyjärjestelmää toimivampi ratkaisu eläinsuojeluvalvonnan riippumattomuuden ja resurssien turvaamisen kannalta olisi, että eläinsuojeluvalvonta hoidettaisiin valtion tehtävänä (esim. aluehallintovirastojen toimesta). Kunnilla on tällä hetkellä suuria vaikeuksia rekrytoida riittävästi eläinlääkäreitä,

ja kuntien valtiontoimeksiantona tehtävä eläinsuojeluvalvonta on yksi osasyy eläinlääkäripulaan kunnissa. Lisäksi nykyinen aluehallintovirastojen kautta tapahtuva laskutuskäytäntö koetaan raskaana ja se vie tarpeettomasti työaikaa usealla hallinnon tasolla.

Valtio korvaa vain kunnaneläinlääkärien tekemän valvonnan, vaikka eläinsuojeluvalvontaa voivat eläinsuojelulain mukaan tehdä myös terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija ja jossain määrin aluehallintovirastojen valtuuttamat eläinsuojeluvalvojat. Kuntaliiton vuonna 2017 tekemän kyselyn mukaan eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan kustannukset kunnille olivat noin 5,3 miljoonaa euroa, joista valtio korvasi 4,8 miljoonaa euroa. Koska kyseessä on valtion toimeksiantotehtävä, tulee sen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset korvata kunnille täysimääräisinä. Eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista kunnan alueella valvovat kunnan eläinlääkärin lisäksi terveydensuojelun valvontaa hoitava viranhaltija (74 §). Kuntaliiton näkemyksen mukaan myös terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan työpanos eläinsuojeluvalvonnassa tulee korvata kokonaisuudessaan kunnille. Lisäksi tasapuolinen todellisten kustannusten mukainen korvaus kunnille, saattaisi vähentää eläinlääkäripulaa kunnissa, kun eläinlääkärin työparina toimisi kenties useammin terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija.

Ehdotuksen 114 §:n mukaan valvontaviranomainen voisi jatkossa periä maksuja uusintatarkastuksista, joita joudutaan tekemään hyvinvointimääräysten rikkomistilanteissa. Käytännössä maksulliseksi tulisivat otantatarkastusten perusteella tehdyt uusintatarkastukset, samoin kuin sellaiset uusintatarkastukset, jotka kohdistuvat 50, 57, 58, 60 tai 61 §:ssä tarkoitettuun ammattimaiseen tai laajamittaiseen toimintaan.

Muuhun eläintenpitoon, kuten yksityishenkilöiden lemmikinpitoon, kohdistuvat uusintatarkastukset olisivat maksullisia, jos uusintatarkastuksella käy ilmi, ettei annettua kehotusta, määräystä tai kieltoa ole noudatettu. Uusintatarkastusten maksullisuus saattaa osaltaan tehostaa annettujen kehotusten, määräysten ja kieltojen noudattamista. Maksuilla katettaisiin myös uusintatarkastuksista valvontaviranomaiselle aiheutuvia kustannuksia. Kuntaliitto kannattaa ehdotettuja uusintatarkastuksista perittäviä maksuja, vaikkakin esityksen mukaan on hiukan epäselvää, kuinka suuri osa uusintatarkastuksista todella olisi lakimuutoksen jälkeen maksullisia.

Ehdotuksen 7 §:n mukaan kunnan olisi huolehdittava kunnan järjestämälle eläinlääkärin vastaanotolle tuotujen sairaiden tai vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta. Vastaavaa velvoitetta ei sisälly voimassa olevaan lakiin, mutta käytännössä aluehallintovirastot ovat korvanneet

vastaavia kuluja kunnille eläinlääkintähuoltoon varatuista määrärahoista. Kuntaliitto kannattaa ehdotusta, mutta muistuttaa että uusien tehtävien hoitamisesta kunnille aiheutuvat kulut on korvattava täysimääräisinä.

Lakiehdotuksen 26 §:n mukaan löytöeläinten hoidon järjestäminen ehdotetaan nykyiseen tapaan kuntien tehtäväksi. Lakiehdotuksesta on poistettu maakunnille suunniteltu velvollisuus järjestää löytöeläinten kuljetus löytöpaikasta eläinten talteenottopaikkaan. Kuljetuksen järjestämisestä aiheutuisi kunnille lisäkustannuksia nykytilaan verrattuna. Samalla löytöeläinten säilytysvelvollisuus on palautettu 15 päivään aiemmin ehdotetun 10 päivän sijaan.

Löytöeläimen nopeaa palautumista takaisin pitäjälleen tai omistajalleen pyrittäisiin tehostamaan säätämällä ehdotetun 26 §:n 2 momentissa talteenottopaikan pitäjän velvollisuudesta tarkastaa eläimen mahdollinen tunnistusmerkintä tai muu tunniste ja velvollisuudesta ryhtyä kohtuullisiin toimiin omistajan tai pitäjän tavoittamiseksi.

26 §:n 4 momentin mukaan kunnalla olisi oikeus periä eläimen pitäjältä tai omistajalta korvaus eläimen talteenotosta, hoidosta ja mahdollisesta lopettamisesta aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista. Talteenottokustannuksilla tarkoitettaisiin myös eläimen kuljetuksesta sen kiinniottopaikasta löytöeläinten talteenottopaikkaan aiheutuneita kustannuksia.

Uutta olisi kunnan velvollisuus laatia ja julkaista vuosittain tilasto talteen otetuista löytöeläimistä. Kunta voisi hankkia löytöeläimiä koskevan palvelun ulkopuoliselta palveluntuottajalta. Käytännössä kunnat ovat nykyisinkin hankkineet palvelun ulkopuoliselta toimijalta, esimerkiksi koirahoitolalta. Kuntaliitto kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jonka mukaan eläinlääkäreille säädetään ilmoitusvelvollisuus eläimen jalostuskäyttöä rajoittavista vioista ja sairauksista. Esitysluonnoksessa ilmoitusvelvollisuus säädettäisiin koskemaan koiria ja kissoja. Ilmoitus tehtäisiin perustettavaan koira- ja kissarekisteriin ja velvollisuus tulisi koirien osalta voimaan vuoden 2024 alusta ja kissojen osalta vuoden 2027 alusta. Kuntaliitto kannattaa ehdotusta.

SUOMEN KUNTALIITTO

Kaisa Mäntynen
Erityisasiantuntija, ympäristöterveys